

ZA DRUŽINO in PRAVICE OTROK
CIVILNA INICIATIVA

za.druzinoivotroke@gmail.com

REPUBLIKA SLOVENIJA - DRŽAVNI ZBOR

Prejeto: **30-01-2013**

Šifra: **001-02/12-16/95**

Povezava:

EPA: **620-VI** EU:

Sign. zn.:

Kratika:

Ljubljana, 30. januarja 2013

Odprto pismo poslankam in poslancem Državnega zbora

Stališče Civilne iniciative za družino in pravice otrok o ustavnih spremembah referendumске ureditve

Spoštovani poslanke in poslanci!

V Civilni iniciativi za družino in pravice otrok vidimo dva bistvena pomena referendumov. **Prvi je, možnost zavrnitve slabih zakonov, ki jih sprejme politična elita**, če le-ti nimajo podpore med ljudmi. To je zelo pomembno, saj slabi zakoni lahko naredijo veliko škode in je prav, da se ta škoda, v kolikor jo ljudje pravi čas prepoznajo, tudi prepreči. Na nek način celo pomembnejši pomen referendumov pa je, **da referendum spodbuja oblast k socialnemu in družbenemu dialogu.**

Družbeni dialog je ena najbolj temeljnih poti mirnega sožitja in obstoja družbe. Vodi k temu, da se iščejo čim boljše rešitve za družbene probleme. Pomen družbenega dialoga pa je tudi v tem, da ohranja minimalni socialni mir in stabilnost, tudi če ne pride do optimalnih rešitev. Če socialnega in družbenega dialoga ni, so ulice polne jeznih ljudi, sčasoma se napolnijo zaporji, vladajo pesti ali pa pride še do česa hujšega. Upamo, da se s tem pomenom socialnega in družbenega dialoga vsaj približno strinjamo.

Referendum je najpomembnejši realni instrument za spodbujanje socialnega in družbenega dialoga v Sloveniji. Referendum je institut, ki oblast sili v dialog, saj sicer dialoga po veliki verjetnosti ne bi bilo kaj dosti, vsaj ne resničnega. To lahko potrdijo vsi predstavniki sindikatov in civilne družbe, ki so se kdaj usklajevali z oblastjo. Pa ni važno, s katero vlado. Če boste sprejeli radikalni predlog omejitve referendumov, ki je pred vami, se bojimo, da se v Sloveniji končuje obdobje socialnega dialoga, v katerem so partnerji vsaj približno v enakovrednem položaju. Če bo kakšen socialni dialog, bo za televizijske kamere, resničnega pa skoraj gotovo ne bo več. To je morda dobro za vlade, da bodo skozi spravile nekatere svoje zadeve, vendar pa to srednjeročno in dolgoročno ni dobro za nikogar.

O katerih zakonih smo v Sloveniji v zadnjih 20 letih imeli naknadne zakonodajne referendume? Skupna točka vsem tem zakonom je, da se oblast v času priprave in sprejema ali sploh ni ali pa se je premalo resnično usklajevala s socialnimi partnerji oz. zainteresirano civilno družbo. Taki neusklajeni zakoni so potem na referendumih

praviloma padali. Zakaj je Vizjakova pokojninska reforma uveljavljena, Pahorjeva pa je padla na referendumu ob enaki referendumski zakonodaji? Po našem trdnem prepričanju je bila pokojninska reforma v tem mandatu sprejeta zato, ker se je minister Vizjak pogajal dneve in noči, medtem ko je predsednik vlade Pahor na tiskovnih konferencah grozil, da bodo sprejete tudi neusklajene reforme in te svoje grožnje potem tudi uresničil, namesto da bi isto, kar je delal minister Vizjak, naročil ministru Svetliku. Enako velja tudi za druge zakone prejšnje vlade, ki so padli na referendumu.

Ključni argument za spremembo referendumske ureditve, da so potrebne spremembe, ker referendumi onemogočajo reforme, torej enostavno ne zdrži. Izkazalo se je, da je pri nas mogoče uvajati reforme ob taki referendumski ureditvi, kot jo imamo. In ne samo to, te reforme so po našem trdnem prepričanju prav zaradi socialnega in družbenega dialoga, na podlagi katerega so nastale, boljše, kot bi bile sicer. Pa tudi to še ni vse. Zaradi teh sprejetih reform nimamo zares množičnih nasilnih protestov, kakršne lahko vsak dan gledamo po televiziji. Ob zadnjih protestih ni bilo slišati, da ljudje protestirajo zaradi sprejetja reform. Se pravi, reforme v Sloveniji so sprejete in ne povzročajo družbenih nemirov in nasilja kot marsikje po Evropi in svetu. In to v veliki meri prav zaradi načina, na katerega smo do njih prišli. In ta način je spodbudila prav referendumska ureditev, ki jo za enkrat še imamo. Zato se sprašujemo, zakaj so potrebne spremembe referendumske ureditve, če, več kot očitno, takšna ureditev kot jo imamo, prinaša dobre rezultate?

S predlagano radikalno omejitvijo referendumov bodo izničeni vsi navedeni pozitivni vidiki referendumov. Predlog strokovne skupine, da referendumov ne bi smelo biti o zakonih, s katerimi se odpravljajo neustavnosti, o človekovih pravicah ter o zakonih o davkih, carinah in drugih obveznih dajatvah, pomeni, da **bi se komaj našel kakšen zakon, o katerem bi lahko imeli referendum**. Mnogi zakoni v kakšnem členu odpravljajo kakšno neustavnost, prav tako mnogi določajo kakšno obvezno dajatev. Ta predlog pomeni, da lahko Državni zbor v zakon, ki ima tristo členov, vstavi še eno odpravljanje neustavnosti, pa s tem zakon ne more na referendum. Ali pa se poslanci, kar je ob prazni državni blagajni nekaj najlažjega, v zakonu izmislijo še eno obvezno dajatev, pa ta zakon prav tako ne bo mogel na referendum, ne glede na to, kako slab in nesprejemljiv bi bil. Se pravi, da bi se vzpostavil sistem, kjer bi večina v Državnem zboru z raznimi "fintami" lahko zaobšla referendum. S tem bi se tako rekoč lahko onemogočil referendum o vsakem zakonu. Vsebinsko omejevanje referendumov je po našem trdnem prepričanju dopustno samo za zakone, od katerih je odvisno tekoče delovanje države. To pa so samo proračun in na proračun vezani temeljni zakoni ter zakoni, vezani na obrambo in zaščito ter odpravljanje posledic ob naravnih nesrečah, saj bi zaradi trajanja referendumske procedure sam zakon že izgubil svoj namen. Za vse ostale zakone, ki jih sprejme parlament, ni nobenega razloga, da o njih ne bi smelo biti referendumov.

Prepoved referendumov o davčnih zakonih in zakonih o drugih dajatvah bo lahko v prihodnosti zelo poslabšal materialni položaj družin v Sloveniji, saj vemo, da so prav davčni in še nekateri drugi zakoni, ki urejajo obvezne dajatve, zelo pomembni zakoni družinske politike. Družinske organizacije so se o teh zakonih vedno usklajevale z vladami in Državnim zborom in mnoge za družine ugodne rešitve dosegle tudi zaradi realne možnosti referendumov o teh zakonih. Če te možnosti ne bo več, bo tudi pogajalska moč družinskih organizacij manjša, s tem pa bodo tudi rešitve za družine manj ugodne. S spremembami referendumske ureditve se torej na nek način odloča tudi že o teh zakonih, ki zadevajo družine, in je prav, da se ljudje tega sedaj zavedajo. S prepovedjo referendumov o zakonih, kjer se urejajo "človekove pravice", se verjetno pripravlja teren za poskus zlorabe pojma človekovih pravic za želje

nekaterih odraslih v škodo otrok ali drugih ranljivih skupin, čemur smo bili npr. priče tudi pri zavrženem Družinskem zakoniku. Splošni pojem "človekovih pravic" namreč lahko razume vsak po svoje, medtem ko so človekove pravice, kot jih pojmujejo Ustava ter deklaracije in konvencije o človekovih pravicah, povsem določne. Določilo, da ne sme biti referendum, če bi bile kršene ustavne pravice, že imamo v naši zakonodaji, vendar bi očitno nekateri radi skozi ustavne spremembe uveljavili tudi svoje interese, ki nimajo utemeljitve ne v Ustavi ne v deklaracijah in konvencijah o človekovih pravicah.

Prav tako je zelo sporen predlog o potrebnih 25 odstotkov vseh volilnih upravičencev za zavrnitev zakona. 25-odstotni zavrnitveni prag je zelo visok. Sam koncept zavrnitvenega referenduma, ki je predlagan, pomeni, da bi zakon veljal, kljub temu da bi mu **nasprotovalo 425.000 ljudi in ga niti eden ne bi podprl**. Problematičen je tudi sam koncept zavrnitvenega referenduma, saj predpostavlja, da tisti, ki se volitev ne udeležijo, podpirajo večino v Državnem zboru. To je skregano s temeljnim demokratičnim načelom, da **odločajo tisti, ki pridejo na volišča, saj je edino voljo teh mogoče ugotoviti**. Vse drugo je diktatura, kjer nekdo, ki ima oblast, sam edini točno ve, kaj ljudje mislijo oz. smejo misliti, tudi če ne pridejo na volitve.

Kako visok je prag 25 odstotkov oz. 426.000 ljudi naj ponazorijo nekatere primerjave. Novoizvoljeni predsednik države ima 27,8-odstotno podporo, v prvem krogu je imel samo 19-odstotno podporo. Vsi slovenski evropski poslanci so dobili na zadnjih evropskih volitvah skupaj 22,6-odstotno podporo. Najmočnejša parlamentarna stranka Pozitivna Slovenija je na volitvah dosegla 18,3-odstotno podporo. Stranka predsednika Državnega zbora, ki je s svojim predsednikom največja aktivistka za ukinitvev referenduma, pa je na volitvah dobila vsega 5,4 odstotkov podpore.

Kljub temu da se nekateri politiki hvalijo, da razumejo, kaj ljudje sporočajo v teh nemirnih časih, nobena odločitev ne more dokazovati večjega nerazumevanja, kaj ljudje hočejo, kot spremembe referendumске ureditve, ki so pred vami. Ljudje si želijo več demokracije in ne manj demokracije. Na protestih so zelo glasne zahteve po povečanju stopnje neposredne demokracije.

Nerazumno omejevanje referenduma je po našem mnenju katastrofalen korak, ki nas bo v mnogih pogledih zelo drago stal. Ljudje bodo namreč potem, ko bodo odrezani od procesov demokratičnega odločanja, prisiljeni svoje pravice še bolj kot doslej iskati na ulicah. Kam to lahko pripelje, upamo, da se, spoštovani poslanke in poslanci, zavedate.

Strokovna skupina je po našem mnenju naredila predlog, ki je le na videz nekoliko boljši od prvotnega predloga dejanske popolne ukinitve referenduma, ob katerem se je že pred časom uskladila politika. Referendum poleg prej navedenih pozitivnih učinkov omogoča konstruktivno sodelovanje organizirane civilne družbe in demokratičnih procesov. Če boste to onemogočili, boste prisilili te organizacije, da se bodo začele posluževati drugačnih, manj ustaljenih in verjetno tudi manj konstruktivnih načinov delovanja. Odgovornost za to pa ne bo njihova, ampak od tistih, ki jim bodo onemogočili konstruktivno sodelovanje v demokratičnih procesih.

Spoštovani poslanke in poslanci, verjamemo, da ste mnogi med vami resnični demokrati in veste, da to, kar imate sedaj na mizi, ni dobro. Želimo vam, da ne podležete pritiskom znotraj strank in ob vprašanju temeljnih demokratičnih pravic delujete po svoji demokratični vesti. Vrhove strank pa prosimo, naj se zavedajo, da živimo v suvereni državi in naj ne klečeplazijo pred pritiski iz tujine.

Zato vas prosimo, da ne podprete predlaganih sprememb referendumске ureditve.

Aleš Primc
vodja Civilne iniciative za družino in pravice otrok